ИНВЕСТИРАЊЕ У ЖИВОТНУ СРЕДИНУ

Инвестирање у животну средину Европе

У периоду од 2014. до 2020. године, европски структурни и инвестициони фондови (ЕСИ) улажу око 87 милијарди евра у очување и заштиту животне средине и промовисање ефикасног коришћења ресурса. Износ од 15 милијарди евра издвојен је за инфраструктуру за третман **отпадних вода** и обухвата изградњу или унапређење постројења за третман отпадних вода и канализационих мрежа, али и управљање канализационим муљем. Додатна улагања доприносе доступности и сигурности снабдевања **водом за пиће**, као и управљању водом и њеном очувању, укључујући поновну употребу воде. За побољшање **управљања отпадом** издвојено је 5,5 милијарди евра, укључујући основну инфраструктуру за третман отпада у регионима са основним потребама. Ове инвестиције у складу су са хијерархијом отпада и заснивају се на националним и регионалним плановима за управљање отпадом.

Кохезиона политика такође подржава инвестиције које подстичу спровођење политика ЕУ о биодиверзитету и природи, кроз директиве о стаништима и птицама и јачањем мреже заштићених подручја Натура 2000. Она доприноси екотуризму и подржава индустријску транзицију ка привреди која ефикасно користи ресурсе, зеленом расту и управљању учинком на животну средину у различитим секторима.

Србија

Србија је развила инфраструктуру за снабдевање водом за пиће са укупном дужином водоводне мреже у Србији од 34.000 km и највишом стопом прикључења на мрежу у Војводини.

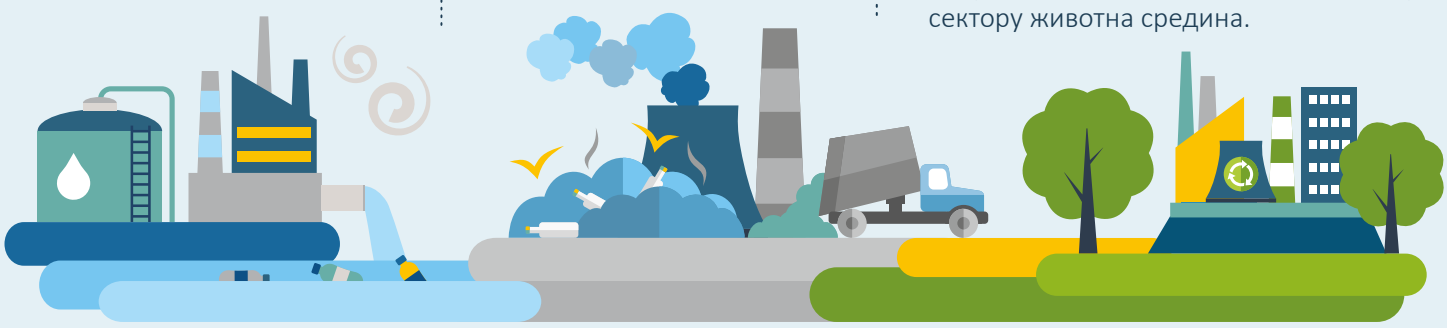
Од 5,4 милиона становника у идентификованим областима, за 3,9 милиона постоји централизовано прикупљање **отпадних вода** (72%).

Прикупљено је 52,4% укупне произведене отпадне воде, за 7,3% пролази биолошки третман, а 1,3% се подвргава строжем третману.

Чврст комунални **отпад** прикупља се од око 82% становништва. Стопа рециклирања комуналног отпада је око 3%.

Изграђено је и функционише 8 регионалних санитарних депонија и 2 нерегионалне санитарне депоније.

Међутим, остаје још пуно да се уради до испуњења захтева ЕУ. Водоводне мреже се морају додатно проширити, побољшати квалитет воде, изградити 10.400 km нових мрежа за прикупљање отпадне воде, третирати отпадне воде у 359 постројења за третман отпадних вода, повећати стопу рециклирања на 50%, а затим на 65% од произведеног комуналног отпада, а преостали отпад се, у количинама које се константно смањују, мора достављати на сигурне депоније опремљене по стандардима Европске уније. Ове акције захтевају спровођење значајног броја инвестиционих пројеката до потпуног испуњења захтева из Поглавља 27 у сектору животна средина.



Вишегодишњи план за инвестиције и финансирање (MIFP)

Са циљем спровођења процеса инвестирања у животну средину, Министарство заштите животне средине и институције обухваћене Поглављем 27. су израдили MIFP, као национални стратешки оквир за финансирање инвестиција у животној средини, а који укључује преглед инвестиција потребних за усаглашавање, трошкове пројекта, процене као и потенцијалних извора финансирања. MIFP се заснива на подацима из Специфичних планова имплементације директива (DSIP) и даје подршку у захтевима за прелазним периодима, тамо где је она потребна.

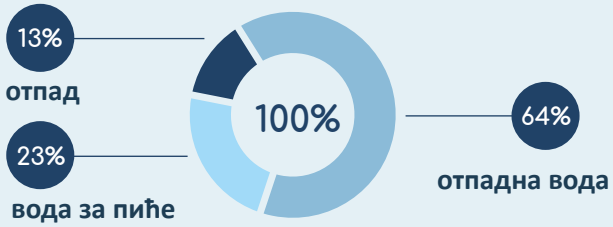
Листа приоритетних пројеката MIFP-а за сектор **управљања отпадом** обухвата 129 пројеката који подржавају развој регионалних система управљања отпадом, изградњу и рушење, управљање опасним и другим отпадом. У сектору отпадних вода на листи пројеката је планиран укупно 41 пројекат. Процењује се да за **отпадне воде** мора бити изграђено око 10.369 km додатне мреже за прикупљање. Биће потребно обновити 1.052 km постојеће мреже. Планира се изградња 359 постројења за третман отпадних вода. Листа приоритетних пројеката за **воду за пиће** укључује укупно 139 пројеката за проширење водних ресурса, изградњу постројења за пречишћавање вода, нову мрежу, хлорисање, изградњу резервоара за воду итд.

Инвестиционе потребе за период 2019–2044. године

Инвестиционе потребе [1]	%	Укупно мил. EUR (2019–2044)
Вода за пиће	20.6 %	1,551
Отпадна вода	56.8 %	4,273
Отпад	16 %	1,202
Муљ	6.6 %	500
Укупно	**100 %**	**7,526**

Финансирање

Планирано је да се терет финансирања распореди на националне и ЕУ фондове за подршку, приватни сектор и зајмове. MIFP предлаже расподелу средстава између 3 подсектора:



Један од најважнијих критеријума за одређивање приоритета будућих инвестиционих пројеката је **приступачност на нивоу домаћинства**. За пројекте које суфинансира ЕУ приступачност је обезбеђена ако домаћинство са просечним приходима на подручју пројекта никада не плаћа више од 3% прихода домаћинства за услуге водоснабдевања и услуге везане за отпадне воде или 5% за услуге водоснабдевања, отпадне воде и одношења отпада.

Спровођење MIFP-а

Тренутно је у припреми преко **30 пројеката у вредности од преко 500 милиона евра** који ће се реализовати у периоду 2020–2027. године. Даље одређивање приоритета у оквиру MIFP-а, селекција, припрема и спровођење пројеката обављаће се кроз Оперативне програме. Први од њих за период 2021–2027. године тренутно је у фази израде и обухвата значајну листу приоритетних пројеката за третман отпадних вода и воду за пиће, управљање отпадом и санацију земљишта, а финансираће се из фондова ЕУ и билатералних фондова, међународних зајмова и националних извора. У складу са испуњењем обавеза из Поглавља 27 биће додељене приоритетне инвестиције. Значајна очекивана побољшања биће остварена кроз зајам Развојне банке Савета Европе (CEB) од 200 милиона евра за подршку Националном инвестиционом програму у области заштите животне средине, укључујући водоснабдевање и управљање отпадним водама, а у складу са владиним приоритетима у области заштите животне средине. У погледу водоснабдевања, средства ће се користити за унапређење мреже кроз приоритетне мере за сузбијање губитака воде у 60 локалних самоуправа.

Капацитет за реализацију пројеката инфраструктуре животне средине је кључно питање за испуњавање циљева и рокова утврђених у захтевима ЕУ у претприступном и постприступном периоду. На централном и локалном нивоу, где ће се реализовати већина пројеката, морају се успоставити одговарајући институционални капацитети.

[1] Трошкови припреме пројекта су укључени и израчунати као сигуран проценат вредности радова за појединачне пројекте у оквиру сваког од три сектора (приближно 6% у просеку).

Република Србија
Министарство заштите животне средине

Шведска
Sverige